

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 d § i lagen om temporärt kostnadsstöd för företag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om temporärt kostnadsstöd för företag ändras genom en förlängning av möjligheten att bevilja kostnadsstöd även med stöd av en stödordning som anmälts till Europeiska kommissionen med stöd av avsnitt 3.12 i den tillfälliga ramen för statligt stöd. Enligt stödordningen kan ett företag få kostnadsstöd, om det är föremål för en offentlig-rättslig begränsning i anslutning till pandemihanteringen och om företagets stödkvot på 2,3 miljoner euro har uppnåtts eller håller på att uppnås, men det fortfarande är motiverat att bevilja företaget kostnadsstöd. Det största stödbelopp som kan beviljas är enligt förslaget 6 miljoner euro. Företagets icke täckta fasta kostnader kan ersättas upp till ett maximibelopp på 12 miljoner euro. Stödperioden och förfarandet motsvarar det gällande kostnadsstödet. Det föreslås att Statskontoret ska vara statsbidragsmyndighet.

Syftet med lagen är att i den svåra situation som orsakats av covid-19-pandemin stödja kontinuiteten i verksamheten i de företag som drabbats av förbudsåtgärder och begränsningar i anslutning till hanteringen av covid-19-pandemin samt att minska antalet företag som går i konkurs genom att ge företagen mer tid att anpassa sin verksamhet och sina kostnader. Ansöknings-tiden inleds enligt förslaget i maj 2022.

Den föreslagna lagen träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Beredning	6
2 Nuläge och bedömning av nuläget	6
2.1 Covid-19-pandemins inverkan på företagsverksamheten och sysselsättningen	6
2.2 Finnveras, närings-, trafik- och miljöcentralernas och Business Finlands stödformer	7
2.2.1 Finnveras borgen	7
2.2.2 Närings-, trafik- och miljöcentralernas och Business Finlands stödformer	8
2.3 Kostnadsstöd	9
2.4 Finlands Industriinvestering Ab:s finansieringsprogram	10
2.5 Arbetsmarknadsorganisationernas sysselsättningspaket den 18 mars 2020	10
2.6 Temporär sänkning av arbetspensionsavgifterna	11
2.7 Lagen om temporär ändring av 2 kap. 3 § i konkurslagen	11
2.8 Lagen om temporär ändring av utskökningsbalken	11
2.9 Särskilt stöd till förplägnadsbranschen	11
2.10 Stöd till ensamföretagare	12
2.11 Bedömning av nuläget	12
3 Målsättning	13
4 Förslagen och deras konsekvenser	13
4.1 De viktigaste förslagen	13
4.1.1 Konsekvenser för företagen och sysselsättningen	13
4.1.2 Konsekvenser för statsfinanserna	14
4.1.3 Konsekvenser för myndigheterna	14
5 Remissvar	14
6 Specialmotivering	15
7 Ikraftträdande	16
8 Förhållande till budgetpropositionen	16
9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	16
LAGFÖRSLAG	18
Lag om ändring av 5 d § i lagen om temporärt kostnadsstöd för företag	18
BILAGA	20
PARALLELLTEXT	20
Lag om ändring av 5 d § i lagen om temporärt kostnadsstöd för företag	20

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Den första ansökningsomgången för kostnadsstöd var öppen för ansökningar till och med den 31 augusti 2020 och den andra ansökningsomgången till och med den 26 februari 2021. Den tredje ansökningsomgången pågick mellan den 27 april och den 23 juni 2021 och den fjärde mellan den 17 augusti och den 30 september 2021. Den femte ansökningsomgången inleddes den 21 december 2021 och den sjätte inleddes i mars 2022. Vid sitt allmänna sammanträde den 1 mars 2021 beslutade statsrådet att undantagsförhållanden enligt 3 § 5 punkten i beredskapslagen (1552/2011) rådde i landet. Undantagsförhållandena upphörde den 27 april 2021. Undantagsförhållandena och stängningarna av lokaler försvårade företagens ekonomiska situation våren 2021, och dessa svårigheter fortsätter delvis ännu i och med att vissa begränsningar förlängts till hösten.

I riksdagens svar (RSv 3/2021 rd) på regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (RP 245/2021 rd) förut-satte riksdagen att statsrådet snabbt bereder bestämmelser om att ekonomiska förluster till följd av stängning av kundutrymmen enligt 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar ersätts näringsidkarna genom ett allmänt kostnadsstöd eller som en särskild ersättning, om man har varit tvungen att förlänga en stängning som pågått i 14 dygn. Riksdagen krävde också skäligen kompensation för de konsekvenser som begränsningarna efter stängningarna haft för dessa företags affärsverksamhet, och det föreslogs att denna kompensation skulle genomföras under den fjärde perioden av kostnadsstödet.

Arbets- och näringsministeriet beredde en stödmodell för skälig kompensation till sådana företag som ovannämnda stängningsåtgärder gäller. I fråga om ersättning för stängning till små företag föredrogs en regeringsproposition om ändring av lagen om kostnadsstöd i statsrådet den 18 mars 2021, och lagändringen trädde i kraft den 12 april 2021. Regeringens proposition 97/2021 rd om den fjärde ansökningsomgången för kostnadsstöd gällde perioden efter dessa stängningsåtgärder. Eftersom situationen för företagen till följd av covid-19-pandemin redan länge hade varit svår, bereddes under våren ett flertal fortsatta insatser av kostnadsstöd. I statsrådet föredrogs den 6 maj 2021 en ändring av lagen om kostnadsstöd i fråga om en evenemangsgaranti (RP 79/2021 rd), som trädde i kraft den 1 juni 2021. Grunderna för hur kostnadsstödet bestämdes under den fjärde perioden ändrades för att motsvara den nya stödtiden och jämförelseperioden. Dessutom kompletterades lagen med bestämmelser om ersättning för stängning till stora och medelstora företag samt om ersättning för icke täckta fasta kostnader. Den lag som gällde kostnadsstödet för den fjärde perioden (609/2021) trädde i kraft den 1 juli 2021, och den fjärde ansökningsomgången inleddes den 17 augusti 2021.

Under den femte perioden av kostnadsstödet begränsades stödet till vissa på förhand utvalda branscher – turist-, restaurang- och evenemangsbranschen, för vilka den fortsatta coronapandemin hade medfört att de ännu har behov av stöd. Berättigade till stöd är dessutom företag som har drabbats av konsekvenserna av begränsningarna i anslutning till hanteringen av pandemin. En förutsättning för stödberättigande var att omsättningen har minskat med minst 30 procent. Lagändringen trädde i kraft den 15 december 2021 och behandlingen av stöd vid statskontoret inleddes den 21 december 2021. Den lagändring som gällde den sjätte omgången och ersättningen för stängning, RP 9/2022 rd, trädde i kraft den 15 mars 2022 (157/2022).

Eftersom kostnadsstödet är ett stöd som beviljas för ekonomisk verksamhet av offentliga medel, ska EU:s regler om statligt stöd tillämpas på det. Kostnadsstödet är ett temporärt statligt stöd som beviljas företag för att underlätta allmänna svårigheter i affärsverksamhet till följd av covid-19-pandemin och som Europeiska kommissionen genom sitt beslut av den 24 april 2020 har godkänt som förenligt med den inre marknaden (kommissionens beslut SA.56995 (2020/N)). Kommissionens beslut grundar sig på artikel 107.3 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) samt på avsnitt 3.1 i den tillfälliga ramen för statliga stödåtgärder (kommissionens meddelande 2020/C 91 I/01 med ändringar). Europeiska kommissionen förlängde genom ett meddelande den 28 januari 2021 (C(2021)564 final) giltighetstiden för de tillfälliga flexibla reglerna om statligt stöd som införts på grund av covid-19-pandemin till och med den 31 december 2021. Den 15 februari 2021 lämnade Finland till Europeiska kommissionen en anmälan om att giltighetstiden för det nationella ramstödprogrammet förlängs och stödets maximibelopp höjs. Kommissionens beslut om detta kom den 9 juni 2021. I november 2021 meddelade kommissionen att stödundantagen förlängs till och med den 30 juni 2022.

I slutet av 2021 försvårades epidemiläget och de regionala smittskyddsmyndigheterna var för att förhindra att epidemin sprids tvungna att fatta beslut som på ett betydande sätt begränsade företagsverksamheten. Statsrådet fattade den 22 december 2021 ett principbeslut om ibruktagande av den nödbromsmekanism som avses i social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan för genomförandet av hybridstrategin för hanteringen av covid-19-epidemin 2021–2022. Statsrådets coronaarbetsgrupp fastslog vid sitt möte den 14 januari 2022 att det ska beredas en ersättning för stängning och fortsatt kostnadsstöd för att kompensera de skador som åtgärderna orsakar företagen.

Ersättningen för stängning (157/2022) gäller alla företag, men när det gäller stödsummor och maximibelopp motsvarar ersättningen bestämmelserna om små företag i EU-lagstiftningen. Behandlingen av ersättningen för stängning inleddes vid Statskontoret den 22 mars 2022. Ersättningen för stängning motsvarar i huvuddrag den ersättning för stängning som gällde tidigare (280/2021, RP 37/2021 rd). Ersättning för stängning söks elektroniskt hos Statskontoret. Maximibeloppet av ersättningen för stängning är 2,3 miljoner euro per företag för stödperioden, dock med beaktande av att den övre gränsen för de sammanlagda stöd som kan beviljas ett företag med stöd av det ramstödprogram som Europeiska kommissionen godkänt (SA.56995 (2020/N)) inte överskrids (likaså 2,3 miljoner euro).

Den sjätte perioden av kostnadsstöd var en fortsättning på den femte perioden, och var på samma sätt i första hand avsedd för företag inom turist- och restaurangbranschen och evenemangsbranschen som har drabbats av begränsningsåtgärder. Under den sjätte perioden kan kostnadsstöd, liksom under den femte perioden, också sökas av ett företag vars verksamhet blivit föremål för begränsningar, eller där en betydande del av kundkretsen berörs av begränsningar.

I denna proposition föreslås det att lagen om temporärt kostnadsstöd för företag ändras genom en förlängning av möjligheten att bevilja kostnadsstöd även med stöd av en stödordning som anmälts till Europeiska kommissionen med stöd av avsnitt 3.12 i den tillfälliga ramen för statligt stöd. Enligt stödordningen kan ett företag få kostnadsstöd, om det är föremål för en offentlig-rättslig begränsning i anslutning till pandemihanteringen och om företagets stödkvot på 2,3 miljoner euro har uppnåtts eller håller på att uppnås, men det fortfarande är motiverat att bevilja företaget kostnadsstöd. Det största stödbelopp som kan beviljas är enligt förslaget 6 miljoner euro. Företagets icke täckta fasta kostnader kan ersättas upp till ett maximibelopp på 12 miljoner euro. Stödperioden och förfarandet motsvarar det gällande kostnadsstödet. Det föreslås att Statskontoret ska vara statsbidragsmyndighet.

Liksom i fråga om tidigare stöd kan stöd för icke täckta fasta kostnader inte beviljas företag som, med undantag för små företag, den 31 december 2019 har varit sådana företag i ekonomiska svårigheter som avses i EU:s regler om statligt stöd och som har försummat sina skatteförpliktelser eller som har försatts i konkurs.

Kostnadsstöd har på ansökan kunnat beviljas också företag som är verksamma på Åland. Enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om näringsverksamhet och stöd som hänför sig till sådan verksamhet. När den första lagen om kostnadsstöd stiftades rådde i hela riket, inklusive på Åland, undantagsförhållanden enligt vad statsrådet och republikens president i samverkan hade konstaterat den 16 mars 2020. Undantagsförhållanden gällde återigen våren 2021. Dessutom är konsekvenserna av covid-19-pandemin allvarliga för företagsverksamheten i alla regioner. I propositionen föreslås det att stöd för icke täckta fasta kostnader även i fortsättningen ska tillämpas på företag som är verksamma på Åland.

Arbets- och näringsministeriet har inlett ett omfattande projekt där man kommer att utvärdera coronastödets konsekvenser för företagen och ekonomin. Målet är att utreda de kort- och långsiktiga konsekvenserna av stöden och att producera information för de politiska beslutsfattarna med tanke på framtida kriser. Dessutom granskas användningen av de medel som anvisats för stöd. Utvärderingen sker stegvis under åren 2020–2023. Det är fråga om en långsiktig utvärdering som genomförs i flera etapper och av flera aktörer. Vid genomförandet av delprojekten används konkurrensutsättning och oberoende sakkunnigorganisationer.

Utifrån Statskontorets rapporter <https://www.valtiokonttori.fi/sv/coronastod/> har det kunnat konstateras att alla potentiella stöddagare inte har ansökt om kostnadsstöd. Andelen godkända ansökningar har ökat från 27 procent under den första ansökningsomgången till 39 procent under den andra ansökningsomgången och 77 procent under den tredje ansökningsomgången. Den största orsaken till att ansökningar avslogs under den första ansökningsomgången var att stödet skulle uppgå till minst 2 000 euro, under den andra och den tredje ansökningsomgången att sökandens omsättning skulle ha minskat med mer än 30 procent. Under den fjärde omgången hade 14 982 företag ansökt om kostnadsstöd. Kostnadsstöd betalades till ett belopp av 149 863 568 euro. Andelen godkända ansökningar var 79 procent. Under den femte perioden beviljades 7287 företag 77 miljoner euro kostnadsstöd.

Under de olika perioderna av kostnadsstöd har man i huvudsak följt samma principer som utarbetades för den första lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (508/2020). Vid beredningen av ändringslagarna (963/2020, 280/2021, 435/2021, 609/2021, 1062/2021 och 157/2022) har man också utnyttjat erfarenheterna från tidigare omgångar.

Det statliga stödet får inte snedvridera företagets beteende (Vihriäläs arbetsgrupp, <https://julka-isut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162224>), så stödet ska inte basera sig på företagets försäljning efter det att företaget fått kännedom om möjligheten till stöd. En upprepad förlängning av kostnadsstödet innebär således en risk för att företagen med fog kan förvänta sig att stödet förlängs till att omfatta även kommande månader. Med beaktande av pandemins utveckling och de svårigheter den medfört för företagen ännu under våren och hösten 2021 var inledandet av en sjätte period av kostnadsstöd genom att samtidigt fortsätta med ersättningen för stängning ändå ett motiverat sätt att kompensera för de olägenheter som kraftiga offentlighetsrättsliga förbuds- eller begränsningsåtgärder orsakar och att hjälpa företagen att klara av pandemitiden.

Utbetalning av stöd till enbart redan verksamma företag bromsar upp ekonomins anpassning till den nya situationen (HGSE:s promemoria om företagsstöd, <https://www.helsinki.fi/covid19-report-fi/yritystuet-tyokaluna-koronakriisissa/>). Stödet bör riktas så att det inte upprätthåller en

näringsstruktur som inte längre är lämplig för tiden efter den kris som covid-19-pandemin gett upphov till. Incitamentet bör därför riktas så att företagens resurser används på ett sätt som är livskraftigt i nuläget och i framtiden. Kostnadsstödet riktas till de företag vars omsättning har minskat på grund av covid-19-pandemin. Om minskningen av omsättningen blir bestående även efter det att pandemin har upphört, kan stödet dock delvis upprätthålla en näringsstruktur som inte är lönsam efter pandemin. Syftet med kostnadsstödet är emellertid att förhindra att livskraftiga företag läggs ned till följd av svårigheter orsakade av pandemin och kostnader som är svåra att anpassa, och man har strävat efter att utforma stödet så att det så väl som möjligt möjliggör detta.

EU-kommissionen förlängde genom ett meddelande av den 19 november 2021 giltighetstiden för lindringarna av reglerna om statligt stöd till utgången av juni 2022.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet i samarbete med finansministeriet och Statskontoret. På grund av propositionens brådskande natur är det nödvändigt att avvika från anvisningarna om hörande i samband med lagberedning. Det har dock ordnats en offentlig remissbehandling av propositionen på webbplatsen utlåtande.fi den 11–18 mars 2022. Det kom in sammanlagt 17 utlåtanden. Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga webbtjänsten under adressen <https://tem.fi/sv/projektsokning> med identifieringskoden TEM030:00/2022.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Covid-19-pandemins inverkan på företagsverksamheten och sysselsättningen

De restriktioner som införts och de rekommendationer som getts med anledning av covid-19-pandemin och det förändrade konsumentbeteendet till följd av pandemin har haft betydande konsekvenser för företagsverksamheten. Till följd av den situation som covid-19-pandemin orsakat har företagets omsättning kunnat minska betydligt, vilket allvarligt har hotat deras betalningsförmåga i och med att pandemin har dragit ut på tiden. Företagen ska trots den minskade försäljningen fullgöra sina fortlöpande skyldigheter, såsom sina fasta kostnader, som inbegriper till exempel lokalhyror, avgifter för värme, vatten, sanitet och elektricitet samt personalrelaterade kostnader. Dessa kostnader förändras inte i proportion till den minskade försäljningen. Den drastiska nedgången i försäljningen till följd av covid-19-pandemin har således bidragit till en betydligt ökad risk för att företag drabbas av likviditetsproblem eller till och med går i konkurs.

Våren 2020 ökade antalet arbetslösa arbetssökande snabbt. Genom de stödåtgärder som riktats till företag lyckades man 2021 hålla antalet inledda konkurser lägre än till och med under 2019. Ökningen av antalet arbetslösa arbetssökande härrör till största delen från permitteringar. I slutet av februari 2020 var antalet heltidspermitterade arbetslösa arbetssökande 18 800 och i slutet av april var antalet redan 163 700. I mitten av maj vände utvecklingen åter nedåt, och i slutet av december var antalet heltidspermitterade arbetslösa arbetssökande knappt 78 000, vilket enligt arbets- och näringsministeriets registeruppföljning var 258 procent mer än i december 2019.

Utvecklingen under sommaren och början av hösten 2021 har emellertid sett ljusare ut för företagsverksamheten, i och med att flera indikatorer visar på tillväxt och bland annat arbetslösheten minskar. Genom en ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (58 i §, 1221/2021) har det dessutom gjorts möjligt att använda covidintyg som ett alternativ till restriktioner som meddelas av en myndighet.

I slutet av 2021 försvårades epidemiläget och de regionala smittskyddsmyndigheterna var för att förhindra att epidemin sprids tvungna att fatta beslut som på ett betydande sätt begränsade företagsverksamheten. I flera områden förbjöds ordnande av offentliga tillställningar helt och hållet och i andra områden begränsades deltagarantalet till 5, 10, 20 eller 50 personer. Dessutom bestämdes det i flera områden att de utrymmen som avses i 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar ska stängas. I en situation där en offentlig tillställning förbjöds helt och hållet eller om det bestäms att ett utrymme ska stängas, berättigar krav på covidintyg inte till avvikelser från begränsningarna.

Statsrådet fattade den 22 december 2021 ett principbeslut om ibruktagande av den nödbromsmekanism som avses i social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan för genomförandet av hybridstrategin för hanteringen av covid-19-epidemin 2021–2022. Genom förordning av statsrådet föreskrivs det dessutom om att förplägnadsrörelserna i nästan hela landet ska upphöra med serveringen klockan 17 och stänga sina lokaler för kunder klockan 18. Dessutom begränsades antalet kundplatser. Statsrådet utfärdade den 28 december 2021 en förordning där det fastställdes att covidintyg inte kan användas som ett alternativ till begränsningarna av verksamheten.

De sammanlagda effekterna av de ovannämnda åtgärderna på företagsverksamheten och då i synnerhet förplägnadsrörelsernas och evenemangsbranschens verksamhet samt konsekvenserna för turistbranschen är betydande.

Med anledning av vad som sägs ovan är det motiverat att förlänga stödåtgärderna inom särskilt de verksamhetsområden där affärsverksamheten har baserat sig på möten mellan människor, och dessa möten i sin tur har varit föremål för offentligt rättsliga begränsningar ännu under den senaste tiden.

2.2 Finnveras, närings-, trafik- och miljöcentralernas och Business Finlands stödformer

2.2.1 Finnveras borgen

Företagen ska ha förutsättningar för lönsam affärsverksamhet, men den ekonomiska utvecklingen relaterad till covid-19-pandemin har lett till ett tillfälligt finansieringsunderskott för företagen. Finnvera kan bevilja ett företag borgen för ett lån som en bank beviljar företaget för sådan finansiering som krävs på grund av det konjunkturläge som covid-19-pandemin orsakat. Borgensförbindelsen kan täcka högst 80 procent av bankkreditens kapital. Finnvera har, när situationen så kräver, tagit i bruk en maximal borgen på högst 90 procent för små och medelstora företag med stöd av Europeiska kommissionens tillfälliga ram för statliga stödåtgärder med anledning av covid-19-pandemin och en anmälan till kommissionen.

Finnveras finansiering kräver motprestationer och är förenad med återbetalningsskyldighet. I finansieringen kan det ingå kalkylerat statligt stöd. Finansieringen riktas till alla verksamhetsområden med undantag för primärproduktion inom jord- och skogsbruk och grynderentreprenad inom byggverksamhet. Maximibeloppet för Finnveras så kallade påskyndade handläggnings- och beslutsprocess för ansökningar har höjts från 150 000 euro till borgensbeslut för lån under en miljon euro.

Den 23 april 2020 beslutades det att statens andel av kredit- och borgensförlustersättningen till Finnvera för inhemsk finansiering skulle höjas från 50 procent till 80 procent med anledning av konsekvenserna av covid-19-pandemin och risktagningsförmågan i samband med den. Detta gjorde det också möjligt för Finnvera att justera prissättningen av borgen till små och medelstora företag och sänka priserna på borgen. Finnveras fullmakter höjdes från 4,2 miljarder euro till 12 miljarder euro den 1 juni 2020. Tilläggsfinansieringen anvisas huvudsakligen till borgen vars

syfte är att förbättra företagens möjligheter att få lån från bankerna i det läge som covid-19-pandemin orsakat. Den 14 september 2020 utlyste Finnvera även ansökan om Finnvera-lån för behov orsakade av covid-19-krisen. Lånet är avsett för situationer där en bank inte beviljar ett solvent företag lån ens mot Finnveras borgen.

År 2020 beviljade Finnvera lån och borgen till ett belopp av cirka 1,6 miljarder euro, vilket är 74 procent mer än året innan. De beviljade beloppen fördelar sig på följande verksamhetsområden: industri 49 procent, företagstjänster 22 procent, handel och konsumenttjänster 17 procent, turism 11 procent och jordbruksnäringar 1 procent. Efterfrågan var störst i mars–april 2020 och har därefter jämnats ut och närmast sig normalläge.

Under perioden mellan den 1 januari och den 30 september 2021 beviljade Finnvera lån och borgen till ett belopp av sammanlagt 1 231 miljoner euro.

2.2.2 Närings-, trafik- och miljöcentralernas och Business Finlands stödformer

Våren 2020 kunde företagen ansöka om ekonomiskt stöd av Business Finland och närings-, trafik- och miljöcentralerna för planering och genomförande av utvecklingsåtgärder som förbättrar ett företags möjligheter i den störningssituation som orsakats av covid-19-pandemin och efter den. Finansiering i form av stöd kunde hos både Business Finland och närings-, trafik- och miljöcentralerna sökas på två sätt: för det första i form av förhandsutredningsfinansiering (högst 10 000 euro) och för det andra i form av utvecklingsfinansiering (högst 100 000 euro). Finansieringen var så kallad de minimis-finansiering, vars sammanlagda maximibelopp för ett företag eller för de företag som omfattas av samma bestämmande inflytande är 200 000 euro för det innevarande och de två föregående skatteåren. Det stöd som Business Finland beviljade var avsett för små och medelstora företag och mid cap-företag som sysselsätter 6–250 personer, med undantag för enskilda näringsidkare. Av det stöd som Business Finland beviljade gick 47 procent till mikroföretag och 40 procent till små företag, medan resten gick till medelstora företag och mid cap-företag. Närings-, trafik- och miljöcentralerna finansierade företag som sysselsätter 1–5 personer, med undantag för ensamföretagare, vars finansiering kanaliserades via kommunerna. Regeringen fastställde vid sina förhandlingar den 13 maj 2020 att ansökningstiden för dessa så kallade störningsstöd skulle avslutas när en regeringsproposition om kostnadsstöd lämnas.

Mellan den 19 mars och den 8 juni 2020 tog Business Finland emot 28 819 ansökningar om förhandsutrednings- och utvecklingsfinansiering (annullerade ansökningar ingår inte i antalet). Ansökningarna gällde stöd på totalt 1,473 miljarder euro. Största delen av ansökningarna hade behandlats före utgången av juni 2020, men en del beslut fattades ännu under hösten. Totalt 19 941 ansökningar beviljades, och det beviljade understödet uppgick till sammanlagt 994 miljoner euro. Andelen avslagna ansökningar utgjorde 30 procent av de ansökningar som behandlats. Fram till utgången av 2021 hade cirka 898 miljoner euro betalats ut till projekten, och cirka fem procent av de finansierade projekten pågick vid utgången av 2021.

Business Finland utlyste den 10 juni 2020 ansökningar om tillfälligt FUI-lån vid störningar. Stödformen var avsedd för företag som sysselsätter många. Lån har kunnat sökas för utvecklingsprojekt som uppgått till minst 150 000 euro. Ansökningstiden för FUI-lån vid störningar gick ut den 15 oktober 2021. Det kom in 653 låneansökningar och finansiering beviljades för 294 projekt till ett belopp av 116 miljoner euro. Av låneansökningarna avslogs 55 procent. En stor del av dem var ansökningar från företag på hemmamarknaden. Vid utgången av 2021 pågick 84 procent av de finansierade utvecklingsprojekten.

Mellan den 31 mars och den 8 juni 2020 tog närings-, trafik- och miljöcentralerna emot sammanlagt 32 072 ansökningar om lägesanalys- och utvecklingsfinansiering (annullerade ansökningar ingår inte i antalet). Ansökningarna gällde stöd på sammanlagt cirka en miljard euro. Totalt 22 524 ansökningar beviljades, och det beviljade understödet uppgick till sammanlagt 335 miljoner euro. Andelen avslagna ansökningar utgjorde 30 procent av de ansökningar som behandlats. Fram till utgången av 2021 hade cirka 315 miljoner euro betalats ut till projekten, och cirka fyra procent av de finansierade projekten pågick och hade ännu inte betalats stöd.

Efter det att ansökningstiden gått ut finansierar Business Finland och närings-, trafik- och miljöcentralerna företagen med sina vanliga finansieringsinstrument.

2.3 Kostnadsstöd

Enligt lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (508/2020, nedan *lagen om kostnadsstöd*) kan företag som är verksamma i Finland beviljas temporärt statligt stöd för att underlätta allmänna svårigheter i affärsverksamheten till följd av covid-19-pandemin. Statskontoret har fattat stödbeslut huvudsakligen utifrån företagens ansökningar och Skatteförvaltningens uppgifter om företagens affärsekonomiska ställning. I statsrådets förordning om temporärt kostnadsstöd för företag (509/2020, ändrad genom förordningarna 552/2020, 1028/2020, 339/2021 och 750/2021, nedan *förordningen om kostnadsstöd*) anges de verksamhetsområden som är berättigade till stöd. För kostnadsstödet anvisades 300 miljoner euro i den fjärde tilläggsbudgeten. På grund av att efterfrågan på stöd var mindre än beräknat minskades anslaget med sammanlagt 30 miljoner euro i den femte tilläggsbudgetpropositionen.

Ansökningstiden för den första ansökningsomgången var mellan den 7 juli och den 31 augusti 2020. Under den första ansökningsomgången beviljade Statskontoret 3 472 företag sammanlagt cirka 123 miljoner euro i stöd. Det kom in ansökningar från 12 852 företag, vilket var betydligt färre än vad som uppskattats vid beredningen av lagen. Av de företag som ansökt om stöd fick 27 procent ett positivt beslut. För små företag var andelen avslag störst, cirka 79 procent. Den vanligaste orsaken till avslag var att det stödbelopp som skulle ha betalats ut understeg 2 000 euro.

Ändringar i lagen om kostnadsstöd (963/2020) trädde i kraft den 15 december 2020 och ändringar i förordningen om kostnadsstöd (1028/2020) trädde i kraft den 18 december 2020. Enligt den nya lagen sträckte sig stödperioden för kostnadsstödet från den 1 juni till den 31 oktober 2020. Stödet påverkades av företagets oflexibla kostnader och lönekostnader under stödperioden. Den andra ansökningsomgången pågick mellan den 21 december 2020 och den 26 februari 2021. Antalet sökande företag var 18 416 och det utbetalda stödbeloppet 189 miljoner euro. Av dem som ansökt om stöd fick 40 procent ett positivt beslut. Andelen företag som ansökte om stöd var störst inom turist- och restaurangbranscherna samt inom kultur- och underhållningsverksamheten (cirka 15 procent eller mer av företagen ansökte om stöd). Största delen av stödet betalades ut till små och medelstora företag, cirka 76 miljoner euro till företag med färre än tio anställda och 70 miljoner euro till företag med 10–49 anställda.

Den tredje ansökningsomgången för kostnadsstöd inleddes den 27 april 2021. Antalet sökande företag var 21 719 och det utbetalda stödbeloppet 298 miljoner euro. Av de företag som ansökt om stöd hade 78 procent fått ett positivt beslut. En stor orsak till att andelen godkända ansökningar ökade var att den nedre stödgränsen slopades och att de små stöden höjdes till 2 000 euro.

Den fjärde ansökningsomgången inleddes den 17 augusti 2021. Under den fjärde omgången hade 14 982 företag ansökt om kostnadsstöd, och 14 982 företag hade fått sitt stödbeslut. Kostnadsstöd hade betalats till ett belopp av 149 863 568 euro. Andelen godkända ansökningar var 79 procent.

Den femte ansökningsomgången inleddes den 21 december 2021. Under den femte perioden beviljades 7287 företag 77 miljoner euro kostnadsstöd.

Den sjätte ansökningsomgången för kostnadsstöd, liksom även ersättning för stängning, inleds i mars–april 2022.

2.4 Finlands Industriinvestering Ab:s finansieringsprogram

Statens kapitalplaceringsbolag Finlands Industriinvestering Ab tog under 2020 i bruk två nya investeringsprogram som syftade till att svara på de utmaningar som covid-19-pandemin medfört på kapitalplaceringsmarknaden. Stabilitetsfinansieringen betjänar medelstora företag som på grund av covid-19-pandemin har råkat i akuta och tillfälliga svårigheter. Venture Bridge-finansieringen å sin sida riktas till teknikföretag som söker internationell tillväxt. Finlands Industriinvestering Ab gör investeringar på marknadsvillkor, och finansieringen är inte förenad med stöd.

Inom ramen för ett stabilitetsprogram som inleddes i april 2020 gör Finlands Industriinvestering Ab investeringar i sådana medelstora företag som på grund av covid-19-pandemin plötsligt drabbats av tillfälliga svårigheter och som har förutsättningar att klara av sina ekonomiska problem med hjälp av tilläggsfinansiering. Finlands Industriinvestering Ab beviljar i första hand finansiering till företag som har en betydande sysselsättande verkan och omsättning i Finland. Finlands Industriinvestering Ab:s investeringar är i storleksklassen 1–10 miljoner euro. Genom finansieringen av stabilitetsprogrammet stärks företagets finansiella ställning och den kan bestå av konverteringslån eller aktieplaceringar. Stabilitetsprogrammet omfattar sammanlagt 150 miljoner euro och kan vid behov utökas med hjälp av ett ytterligare anslag till Finlands Industriinvestering Ab. År 2020 fattades det 12 investeringsbeslut till ett värde av sammanlagt 56,1 miljoner euro. Av de direkta investeringarna 2021 var sex sådana investeringar i stabilitetsprogrammet till vilka det riktades 10,8 miljoner euro. Fram till utgången av året hade investeringar från programmet gjorts till 13 företag för sammanlagt 61,7 miljoner euro.

I finansieringen för programmet Venture Bridge, som startades i juni 2020, är det fråga om bryggfinansiering för att kompensera för minskningen av internationella investerares aktivitet. Av Finlands Industriinvestering Ab:s direkta investeringar 2021 var 20 investeringar i programmet Venture Bridge och sammanlagt 15,6 miljoner euro riktades till dem. Fram till utgången av året hade investeringar från programmet gjorts i 33 företag till ett sammanlagt belopp av 27,9 miljoner euro.

2.5 Arbetsmarknadsorganisationernas sysselsättningspaket den 18 mars 2020

Det sysselsättningspaket som arbetsmarknadsorganisationerna kom överens om den 18 mars 2020 har gjort det lättare att anpassa arbetskraften till covid-19-pandemiläget. Genom de lagändringar som gjorts utifrån avtalet påskyndades permitteringen av arbetstagare genom att även den förhandlingstid enligt lagen om samarbete inom företag (334/2007) som tillämpas i samband med permitteringar förkortades till 5 dagar, vilket minskade företagets arbetskraftskostnader för tiden för genomförandet av permitteringen. I och med ändringarna var tiden fram till permittering i ett företag som hör till tillämpningsområdet för lagen om samarbete inom företag minst 15 dagar, bestående av förhandlingsframställning, samarbetsförhandlingar och

meddelande om permittering med fem dagar för varje fas. För denna period på 15 dagar var arbetsgivaren skyldig att betala lön. Samtidigt tilläts permittering av visstidsanställda på samma grunder som permittering av tillsvidareanställda. Giltighetstiden för de temporära lagarna upphörde vid utgången av 2020.

2.6 Temporär sänkning av arbetspensionsavgifterna

Med stöd av arbetsmarknadsorganisationernas avtal, som behandlas ovan i avsnitt 2.5, sänktes arbetsgivarens arbetspensionsavgifter temporärt med 2,6 procentenheter 2020. Ändringen upphörde att gälla vid utgången av 2020.

2.7 Lagen om temporär ändring av 2 kap. 3 § i konkurslagen

Genom en lagändring skärptes temporärt förutsättningarna för att på ansökan av borgenären försätta en gäldenär i konkurs. Ändringen bidrog till att förbättra företagets möjligheter att klara av den situation som orsakats av covid-19-pandemin. En gäldenär antogs inte vara insolvent på den grunden att gäldenären hade underlåtit att betala en klar och förfallen fordran inom en vecka efter att ha fått borgenärens betalningsuppsmaning. Ett företag kunde inte försättas i konkurs om företagets svårigheter att uppfylla sina förpliktelser hade uppstått nyligen och således sannolikt berodde på covid-19-pandemin. Likaså blev det i dessa situationer omöjligt att använda betalningsuppsmaning med konkurshot vid indrivning. Lagen trädde i kraft den 1 maj 2020 och gällde till och med den 31 januari 2021. Genast efter detta trädde den 1 februari 2021 en ny temporär lag i kraft, enligt vilken underlåtenhet att iakttä en betalningsuppsmaning med konkurshot utgjorde presumtion om insolvens först om gäldenären inte inom 30 dagar från delgivningen av betalningsuppsmaningen betalat borgenärens klara och förfallna fordran. Under normala förhållanden uppstår presumtionen efter en vecka. Den temporära lagen gällde till och med den 30 september 2021.

2.8 Lagen om temporär ändring av utsökningsbalken

Genom en lagändring ersattes temporärt de bestämmelser i utsökningsbalken (705/2007) som reglerar förutsättningarna för lindring och begränsning av utsökningsförfarandet eller uppskov med verkställigheten för att de ekonomiska svårigheter som covid-19-pandemin medfört bättre skulle kunna beaktas i utsökningsförfarandet. Kravet på skyndsamt förfarande vid utsökning ändrades så att de lindringar och begränsningar samt eventuella uppskov med verkställigheten som beviljas med stöd av andra bestämmelser beaktas i bestämmelsen om skyndsamt förfarande. Tillfällig oförmåga att uppfylla förpliktelserna under covid-19-pandemin får inte heller omedelbart leda till en anteckning om betalningsstörning. Lagen sänker således tröskeln för tillämpning av lättnader och begränsningar i utsökningsbalken. Utmätningssmannen ska i varje enskilt fall bedöma möjligheten att ändra eller begränsa de tilläggstider och lättnader som beviljats med stöd av lagen, om omständigheterna så kräver. Den temporära lagen trädde i kraft den 1 maj 2020 och gällde till och med den 31 oktober 2020. Bestämmelsernas giltighetstid förlängdes genom nya temporära lagar, först till och med den 30 april 2021 och sedan till och med den 31 december 2021.

2.9 Särskilt stöd till förplägnadsbranschen

Förplägnadsverksamheten begränsades kraftigt mellan den 4 april och den 31 maj 2020 genom en lag om temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (153/2020). I samband med att lagen godkändes förutsatte riksdagen att begränsningarna kompenseras på ett skäligt sätt och att konsekvenserna av begränsningsskyldigheten lindras i övrigt. Med stöd

av lagen om stöd för återanställning och gottgörelse för verksamhetsbegränsningar till förplägnadsföretag (403/2020) har cirka 136 miljoner euro betalats ut till företagen. Gottgörelse för begränsningarna betalades till cirka 6 300 företag i form av en massutbetalning till ett belopp av sammanlagt cirka 73,3 miljoner euro. De företag som inte omfattades av massutbetalningarna hade möjlighet att ansöka om gottgörelse före utgången av augusti 2020. Dessutom har företagen kunnat ansöka om stöd för återanställning, vars ansökningstid upphörde vid utgången av oktober 2020. Sådan gottgörelse som baserar sig på ansökan har betalats ut till ett belopp av 29,3 miljoner euro och stöd för återanställning till ett belopp av 34,4 miljoner euro. Genom en lagändring som trädde i kraft vid ingången av 2021 förenklades redovisningskraven för små företag som fått gottgörelse. Utbetalningen av stöd har avslutats.

2.10 Stöd till ensamföretagare

Ensamföretagare beviljades av kommunerna understöd på 2 000 euro för att klara av den situation som orsakats av covid-19-pandemin. Stödet kunde sökas från och med april 2020 beroende på kommun, och till och med den 30 september 2020. Alla 310 kommuner i Finland (inkl. Åland) beviljade stöd. Arbets- och näringsministeriet ersatte kommunerna för stöd som beviljats ensamföretagare. En ensamföretagare kunde använda engångsunderstödet på 2 000 euro för kalkylerade kostnader som föranletts av företagsverksamhet, såsom kostnader för lokaler och utrustning som skaffats för företagsverksamhet samt bokföringsutgifter och andra kontorsutgifter. En förutsättning för att få stöd var att ensamföretagarens ekonomi och omsättning hade försämrats efter den 16 mars 2020 på grund av covid-19-pandemin (försäljningsintäkterna/fordringarna hade minskat med minst 30 procent) och att ensamföretagaren ansågs ha förutsättningar för lönsam affärsverksamhet. Företagare kunde samtidigt ansöka om utvidgat utkomstskydd för arbetslösa. Stödet var statligt stöd av mindre betydelse enligt de minimis-förordningen (Europeiska kommissionens förordning 1407/2013).

Stöd beviljades cirka 47 200 ensamföretagare till ett värde av cirka 94,3 miljoner euro, vilket utgör 37,8 procent av det reserverade stödbeloppet på 250 miljoner euro. Stödet räckte till för alla ensamföretagare som uppfyllde kriterierna för beviljande. I februari 2021 rapporterade kommunerna om de stöd till ensamföretagare som de beviljat, avslag på ansökningar och uppgifter om genomförandet av stödet. Det ansågs behövt att fortsätta med stödet till ensamföretagare, och beredningen av stödet integrerades i beredningen av det tredje kostnadsstödet.

2.11 Bedömning av nuläget

Vid årsskiftet 2021–2022 kunde det fortsättningsvis konstateras att eftersom covid-19-pandemin och de ekonomiska svårigheter den orsakat har dragit ut på tiden, finns det fortfarande ett behov av temporärt stöd, såsom kostnadsstödet, som är avsett för ersättning av kostnader som företagen har svårt att anpassa. Stödformen är en del av samhällets övriga åtgärder, men ingen av de andra stödformerna möjliggör motsvarande riktande av stödet till de verksamhetsområden och företag som drabbats värst av covid-19-pandemin.

När den kris som covid-19-pandemin orsakat har dragit ut på tiden, har det konstaterats att de ovannämnda stöden inte i tillräcklig utsträckning riktar sig till de företag som har drabbats allra värst av krisen och därmed inte heller till de verksamhetsområden som drabbats av krisen. När det gäller Business Finlands och närings-, trafik- och miljöcentralernas coronastöd har det visat sig vara problematiskt att stöden inte i tillräcklig utsträckning kan riktas till företagens fasta kostnader, eftersom stöden till sin natur är utvecklingsstöd och i första hand är avsedda för utvecklingskostnader. Även om vissa positiva signaler har fåtts om den ekonomiska utvecklingen (i april fanns det 114 600 färre arbetslösa arbetssökande än ett år tidigare (arbets- och näringsministeriets pressmeddelande den 25 maj 2021), och antalet konkurser har varit lågt) har

krisen påverkat särskilt de verksamhetsområden som berörs av begränsningarna i den mån negativt att det fortfarande är motiverat att fortsätta med kostnadsstödet.

I och med att pandemin och begränsningsåtgärderna för att hantera den till viss del har fortsatt ännu efter årsskiftet 2021–2022, har det ansetts ändamålsenligt att de fortsatta åtgärderna riktas särskilt till de företag som har drabbats avsevärt av förbuds- och begränsningsåtgärderna.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att stödja kontinuiteten i företagens verksamhet i den svåra situation som uppstått till följd av covid-19-pandemin samt att genom att ge företagen mer tid att anpassa sin verksamhet och sina kostnader minska antalet företag som går i konkurs i och med att den kris som orsakats av covid-19-pandemin har dragit ut på tiden och begränsnings- och förbudsåtgärderna fortsatt. Syftet med stödet är att främja en snabbare återhämtning efter den kris som orsakats av covid-19-pandemin för företag som är verksamma i Finland och för ekonomin genom att trygga kontinuiteten i företagsverksamheten, upprätthålla den ekonomiska produktionskapaciteten och främja bättre utsikter för sysselsättningsläget särskilt efter det att krisen är över. Samtidigt stöds även bland annat sysselsättningen. Genom propositionen får de företag som omfattas av stödet bättre möjligheter att klara av en fortsatt kris.

Ett mål för propositionen är att trygga företagens likviditet och kontinuiteten i företagsverksamheten för de företag som drabbats värst av begränsningsåtgärderna i anslutning till covid-19-pandemin. Syftet med propositionen är att göra vissa sådana ändringar i lagen om kostnadsstöd som har visat sig vara behövliga när verksamhetsmodellen blivit mer precis och de tidigare ansökningsomgångarna har avslutats. I fråga om riktandet av stödet och behandlingen av stödansökningarna har man särskilt beaktat responsen i samband med de tidigare ansökningsomgångarna för stödet samt aktörernas erfarenheter av hur stödet fungerar och av hur det riktas i enlighet med de mål som fastställts i bestämmelserna.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att stödet för icke täckta fasta kostnader ska fortsätta (5 d §).

Avsikten med kostnadsstödet har redan under de tidigare omgångarna varit att stödet ska riktas mest till företag som drabbats av minskad omsättning på grund av myndighetsåtgärder som gäller hanteringen av covid-19-pandemin och till sådana kostnader som är oberoende av den minskade omsättningen. I detta avseende är principerna för stödet för icke täckta fasta kostnader desamma som under den femte och sjätte omgången av kostnadsstöd.

4.1.1 Konsekvenser för företagen och sysselsättningen

De restriktioner som införts i samhället för att bromsa spridningen av covid-19-pandemin och förhindra smitta orsakar direkta och indirekta negativa ekonomiska konsekvenser för företagen. Det är motiverat att försöka lindra dessa konsekvenser genom företagsstöd som betalas av offentliga medel.

Det föreslås att cirka 200 miljoner euro reserveras för kostnaderna för ändringarna av 5 a och 5 e § (ersättning för stängning och sjätte perioden av kostnadsstöd). För den femte perioden av kostnadsstöd reserverades det 100 miljoner euro. Under den första perioden beviljades 3 472 företag kostnadsstöd till ett totalt belopp av sammanlagt cirka 123 miljoner euro och under den

andra perioden beviljades 18 416 företag mer än 189 miljoner euro. Under den tredje perioden beviljades 21 719 företag stöd till ett belopp av 298 miljoner euro. Under den fjärde perioden beviljades 14 981 företag 150 miljoner euro och under den femte perioden beviljades 7287 företag 77 miljoner euro kostnadsstöd.

Stödet förbättrar företagens lönsamhet i samma utsträckning som stödbeloppets storlek. Direkt stöd kan också förbättra företagets förutsättningar att få kredit. Stödet kan leda till att färre lönsamma företag försvinner. Effekten minskas dock av att lönsamma företag också har andra möjliga finansieringskällor. Stödets sysselsättningseffekter är en följd av att färre företag försvinner. Sysselsättningseffekterna kan bli små i förhållande till stödkostnaderna. Enligt beräkningar riktas närmare bestämt ungefär två tredjedelar av det riktade stödet till företag vars omsättning har minskat till följd av covid-19-pandemin och resten till företag vars omsättning har minskat av andra orsaker. När det gäller ersättningen för stängning är det också fråga om en skälig kompensation för kraftigt begränsande eller förhindrande av företagsverksamheten. När det gäller kostnadsstödet är det fråga om en skälig ersättning av skador som orsakats av lindrigare begränsningsåtgärder.

4.1.2 Konsekvenser för statsfinanserna

I den första tilläggsbudgeten för 2022 beviljades ett anslag på 200 miljoner euro under moment 32.40.43 (Kostnadsstöd för företag). Med anslaget finansieras, tillsammans med det förutsebara överskottet från tidigare omgångar, det förslag om ersättning för stängning och kostnadsstöd som tidigare lämnats i en regeringsproposition samt det nu föreslagna stödet för icke täckta fasta kostnader. Kostnadskalkylen för ersättningen för stängning och kostnadsstödet är 231 miljoner euro och för stödet för icke täckta fasta kostnader 6 miljoner euro. Det behov som överstiger anslaget ska täckas med den andel som blir över från den pågående femte omgången av kostnadsstöd.

4.1.3 Konsekvenser för myndigheterna

Tillräckligheten av de anslag som i samband med tidigare perioder beviljats myndigheten för genomförandet av kostnadsstödet kan vid behov granskas senare.

5 Remissvar

Remissbehandlingen genomfördes i webbtjänsten utlåtande.fi mellan den 11 och den 18 mars 2022. Det kom in sammanlagt 17 utlåtanden inom utsatt tid.

Lagförslaget vann allmänt taget understöd, samtidigt som det i flera utlåtanden lyftes fram att tiden för allmänna stöd är förbi. Kritik framfördes dock bland annat om den anspråkslösa budgeteringen för stödformen, om förläggningen av jämförelseperioderna och om att Statskontoret begär uppgifter i väldigt hög omfattning. Samtidigt föreslogs det att gränsen för minskningen i omsättning borde sänkas från 30 till 25 procent. Remissinstanserna lyfte dessutom fram att företagen har drabbats av förluster bland annat till följd av rekommendationen om distansarbete. Vissa remissinstanser krävde också beredning av en separat stödordning utanför EU:s undantag för statligt stöd och en förlängning av evenemangsgarantin. Det hänvisades också till de aktuella krigshändelserna i Europa och de eventuella stödbehov de orsakar.

Som svar på de frågor som lyftes fram i utlåtandena kan följande konstateras: Procentandelen liksom även fastställandet av jämförelseperioderna är beroende av EU:s riktlinjer för statligt stöd, och där är det nationella spelrummet begränsat. Uppskattningen av det valutabelopp som kommer att användas för stödet är låg, men detta beror på att flera andra stödformer är aktuella

samtidigt och sannolikt även överlappar varandra i betydande grad (kostnadsstöd och ersättning för stängning, 157/2022). Till exempel ersättning för stängning har redan kunnat sökas också av medelstora och stora företag. I fråga om rekommendationerna har det i samband med tidigare beredning slagits fast att de inte utgör grund för att kräva skälig ersättning av staten. Konsekvenserna av eventuella akuta sanktioner behandlas separat från lagstiftningen om kostnadsstöd, som enligt nuvarande uppgifter gäller fram till den tidpunkt då EU:s undantag för statligt stöd upphör att gälla, alltså den 30 juni 2022.

I vissa utlåtanden kritiserades också den långsamma beredningen av stöden – stöden borde beredas på samma gång som stödbesluten.

6 Specialmotivering

5 d §. Stöd för icke täckta fasta kostnader. Företaget kan med stöd av en stödordning enligt kommissionens beslut SA.XXX få stöd för icke täckta fasta kostnader som uppkommit mellan den 1 december 2021 och den 28 februari 2022, nämnda dagar medräknade, till följd av begränsningar som meddelats med stöd av lag eller på beslut av en myndighet för hantering av covid-19-pandemin. Stödet beräknas som en andel av företagets förlust under stödperioden i enlighet med stödintensiteten. Förlusterna under stödperioden ska definieras enligt bestämmelserna om bokslut i bokföringslagen (1337/1997) och ska fastställas av en utomstående revisor. Om företaget ingår i en koncern är koncernen sökande. Förlusten granskas på koncernnivå. Nedskrivningar av engångskaraktär ska inte beaktas vid beräkningen av förlusterna. Förlusten under stödperioden kan enligt lagförslaget dock vara högst det sammanlagda beloppet av kostnaderna enligt 4 § 3 och 4 punkten beräknat utifrån andelen begränsad affärsverksamhet.

Enbart en rekommendation av en myndighet, såsom en rekommendation om distansarbete, är inte en sådan offentligrättslig begränsning som avses i bestämmelsen.

En förutsättning för stödet är enligt lagförslaget att företagets omsättning har minskat med mer än 30 procent mellan den 1 december 2021 och den 28 februari 2022, nämnda dagar medräknade, jämfört med den sammanlagda omsättningen för januari, februari och december 2019, i enlighet med de månatliga mervärdesskattedeklarationer som företaget lämnat till Skatteförvaltningen. Om företaget hör till en koncern, granskas förändringen i omsättningen på koncernnivå.

Stödintensiteten ska enligt lagförslaget beräknas enligt följande: [(företagets omsättning i januari, februari och december 2019 – företagets omsättning mellan den 1 december 2021 och den 28 februari 2022): företagets omsättning i januari, februari och december 2019] – 0,3. I formeln avses med företagets omsättning omsättningen för den affärsverksamhet som är föremål för begränsningar under stödperioden. Stödintensiteten föreslås vara högst 70 procent, och stödbeloppet högst 6 000 000 euro. Från stödet avdras de försäkringsersättningar som hänför sig till stödperioden och andra statliga stöd som beviljats med stöd av denna lag samt stöd som undervisnings- och kulturministeriet beviljat för samma kostnader. När stöd beviljas ska det beaktas att det maximibelopp för stöd på 12 miljoner euro per företag som anges i Europeiska kommissionens beslut SA.XXX inte överskrids.

Företaget ska i samband med sin ansökan lämna Statskontoret en utomstående revisors revisionsrapport om dels hela omsättningen, dels omsättningen för den begränsade delen för stödperioden och jämförelseperioden enligt 1 och 2 mom., om förlusten under stödperioden, om kostnaderna för den affärsverksamhet som är föremål för begränsningar under stödperioden, om erhållna försäkringsersättningar och om annat statligt stöd som hänför sig till samma kostnader. Det föreslås att företaget ska lämna Statskontoret ett reviderat bokslut samt av en revisor fastställda behövliga uppgifter om omständigheter som påverkar stödbeloppet. Statskontoret ska

justera det slutliga stödbeloppet utifrån dessa uppgifter och vid behov genomföra återkrav. Ansökan om stöd skulle börja i maj 2022 och fortsätta till och med den 31 maj 2022.

På stödet tillämpas inte 2 §, med undantag för dess 4 och 5 punkt, 3 §, 4 §, med undantag för dess 3 och 4 punkt, 5 §, 5 a–5 c §, 5 e § eller 7 § med undantag för 2 mom. 2–4 punkten.

7 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

8 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen kan genomföras inom ramen för de anslag som budgeterats för år 2022.

9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Lagens tillämpningsområde – likabehandling

Eftersom den föreslagna lagändringen i enlighet med stöd villkoren i praktiken närmast gäller medelstora eller stora företag, är sambandet mellan ändringarna och en fysisk persons rättsliga ställning inte betydande. Det finns dock skäl att granska lagförslaget bestämmelser också med tanke på 6 § i grundlagen.

I grundlagsutskottets praxis har det ansetts möjligt att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna i vanlig lagstiftningsordning, om det finns godtagbara grunder och begränsningar är nödvändiga och proportionerliga, lagstadgade och noggrant avgränsade (till exempel GrUU 3/2013 rd, s. 3, GrUU 38/2013 rd, s. 4–5, GrUU 16/2013 rd, s. 2/1, GrUU 8/2013 rd, s. 3/I).

Stöd för icke täckta fasta kostnader ska kunna sökas av alla företag vars affärsverksamhet har begränsats med stöd av lag eller med stöd av en bestämmelse eller föreskrift som utfärdats av en myndighet i anslutning till hantering av pandemin. Också stiftelser och föreningar som bedriver sådan affärsverksamhet omfattas av stödet.

Ersättning kan sökas även om företaget redan har fått andra direkta stöd avsedda att lindra konsekvenserna av covid-19-pandemin. Maximibeloppet av ersättningen är 6 000 000 euro per företag, dock med beaktande av den i Europeiska kommissionens beslut nämnda övre gränsen på 12 miljoner euro per företag för stöd som hänför sig till samma ramstödprogram. Från kostnadsstödet avdras annan sådan ersättning enligt lagen om kostnadsstöd som hänför sig till stödperioden liksom även eventuellt annat stöd som undervisnings- och kulturministeriet beviljat för samma kostnader.

Definitionen av företag ändras inte. Om företaget bedriver verksamhet i koncernform, avses med företaget hela koncernen.

Stödperioden är 1.12.2021–28.2.2022. Ansökan om stöd börjar i maj 2022 och fortsätter till och med den 31 maj 2022.

Regeringens proposition baserar sig på riktlinjerna om den så kallade ”nödbromsmekanismens” åtgärder i anslutning till en försämring av coronavirusläget, som statsrådets coronaarbetsgrupp informerade om den 14 januari 2022.

Social- och hälsovårdsutskottet har i sitt betänkande (ShUB 9/2021 rd – RP 32/2021 rd) i fråga om begränsningar som är lindrigare än stängning konstaterat att de begränsningar som gäller förplägnadsrörelser i lagen om smittsamma sjukdomar om de genomförs innebär att det i praktiken inte längre är möjligt att bedriva vissa former av restaurangverksamhet. Även då ska de berörda förplägnadsrörelsernas ekonomiska förluster berättiga till skälig kompensation. Utskottet betonade att statsrådet utöver kompensationsmodellen för stängning också bör bedöma behovet av en mer omfattande ersättningsmodell för förplägnadsrörelser, där man beaktar hur de nu föreslagna strängare restriktionerna påverkar förplägnadsrörelsernas faktiska verksamhetsmöjligheter.

Rena myndighetsrekommendationer betraktas inte som sådana begränsningar som avses i lagen. Enligt statsrådets riktlinjer ska stödbehovet och stödbeloppet bedömas utifrån den plötsliga förlust i omsättning som pandemin och bekämpningen av den har medfört. I ekonomiutskottets betänkande om ändringarna av lagen om kostnadsstöd för den femte stödomgången (EkUB 33/2021) har det framförts ett behov av att styra stödpolitiken från allmänna stöd mot stöd för begränsningsåtgärder.

Åland

Ersättning för stängning och kostnadsstöd har på ansökan kunnat beviljas också företag som är verksamma på Åland. Enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om näringsverksamhet och stöd som hänför sig till sådan verksamhet. Konsekvenserna av covid-19-pandemin är fortsatt allvarliga för företagsverksamheten. I propositionen föreslås det att ersättning för stängning och kostnadsstöd även i fortsättningen ska tillämpas på företag som är verksamma på Åland.

Skydd för personuppgifter

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporärt kostnadsstöd för företag (RP 91/2020 rd) behandlas frågor som gäller skyddet för personuppgifter i anslutning till kostnadsstödet. Det föreslås inga ändringar i rutinerna i fråga om skyddet för personuppgifter.

På de grunder som anförts ovan anser regeringen att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 5 d § i lagen om temporärt kostnadsstöd för företag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (508/2020) 5 d §, sådan den lyder i lag 609/2021, som följer:

5 d §

Stöd för icke täckta fasta kostnader

Företaget kan med stöd av en stödordning enligt kommissionens beslut SA.XXX få stöd för icke täckta fasta kostnader som uppkommit mellan den 1 december 2021 och den 28 februari 2022, nämnda dagar medräknade, till följd av begränsningar som meddelats med stöd av Finlands lag eller med stöd av en finländsk myndighets beslut i anslutning till hanteringen av covid-19-pandemin. Stödet beräknas som en andel av företagets förlust under stödperioden i enlighet med stödintensiteten. Förlusterna under stödperioden ska definieras enligt bestämmelserna om bokslut i bokföringslagen (1337/1997) och ska fastställas av en utomstående revisor. Om företaget ingår i en koncern är koncernen sökande. Förlusten granskas på koncernnivå. Nedskrivningar av engångskaraktär beaktas inte vid beräkningen av förlusterna. Förlusten under stödperioden kan dock vara högst det sammanlagda beloppet av kostnaderna enligt 4 § 3 och 4 punkten för den begränsade affärsverksamheten.

En förutsättning för stödet är att företagets omsättning har minskat med mer än 30 procent mellan den 1 december 2021 och den 28 februari 2022, nämnda dagar medräknade, jämfört med den sammanlagda omsättningen för januari, februari och december 2019, i enlighet med de månatliga mervärdesskattedeklarationer som företaget lämnat till Skatteförvaltningen. Om företaget hör till en koncern, granskas förändringen i omsättningen på koncernnivå.

Stödintensiteten beräknas enligt följande: [(företagets omsättning i januari, februari och december 2019 – företagets omsättning mellan den 1 december 2021 och den 28 februari 2022): företagets omsättning i januari, februari och december 2019] – 0,3. I formeln avses med företagets omsättning omsättningen för den affärsverksamhet som är föremål för begränsningar under stödperioden. Stödintensiteten är högst 70 procent, och stödbeloppet är högst 6 000 000 euro. Från stödet avdras de försäkringsersättningar som hänför sig till stödperioden och andra statliga stöd som beviljats med stöd av denna lag samt stöd som undervisnings- och kulturministeriet beviljat för samma kostnader. När stöd beviljas ska det beaktas att det maximibelopp för stöd på 12 miljoner euro per koncern som anges i Europeiska kommissionens beslut SA.XXX inte överskrids.

Företaget ska i sin ansökan lämna Statskontoret en utomstående revisors revisionsrapport om dels hela omsättningen för stödperioden och jämförelseperioden enligt 1 och 2 mom., dels omsättningen för den begränsade delen av verksamheten, om förlusten under stödperioden, om kostnaderna för den affärsverksamhet som är föremål för begränsningar under stödperioden, om erhållna försäkringsersättningar och om annat statligt stöd som hänför sig till samma kostnader. Företaget ska lämna Statskontoret ett reviderat bokslut samt av en revisor fastställda behövliga uppgifter om omständigheter som påverkar stödbeloppet. Statskontoret justerar det slutliga stödbeloppet utifrån dessa uppgifter och genomför vid behov återkrav.

RP 39/2022 rd

På stödet tillämpas inte 2 §, med undantag för dess 4 och 5 punkt, 3 §, 4 §, med undantag för dess 3 och 4 punkt, 5 §, 5 a–5 c §, 5 e § eller 7 § med undantag för 2 mom. 2–4 punkten.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 7 mars 2022

Statsminister

Sanna Marin

Näringsminister Mika Lintilä

Lag

om ändring av 5 d § i lagen om temporärt kostnadsstöd för företag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (508/2020) 5 d §, sådan den lyder i lag 609/2021, som följer:

Gällande lydelse

5 d §

Stöd för icke täckta fasta kostnader

Företaget kan med stöd av en stödordning enligt kommissionens beslut SA.63205 få stöd för icke täckta fasta kostnader som uppkommit mellan den 1 mars och den 31 maj 2021, nämnda dagar medräknade, varvid stödet beräknas som en andel av företagets förlust under stödperioden i enlighet med stödintensiteten. Förlusterna under stödperioden ska definieras enligt bestämmelserna om bokslut i bokföringslagen och ska fastställas av en utomstående revisor. Om företaget ingår i en koncern är koncernen sökande. Förlusten granskas på koncernnivå. Nedskrivningar av engångskaraktär beaktas inte vid beräkningen av förlusterna. Förlusten under stödperioden kan dock vara högst det sammanlagda beloppet av kostnaderna enligt 4 § 3 och 4 punkten.

En förutsättning för stödet är att företagets omsättning har minskat med mer än 30 procent mellan den 1 mars och den 31 maj 2021, nämnda dagar medräknade, jämfört med tiden mellan den 1 mars och den 31 maj 2019, nämnda dagar medräknade, i enlighet med de månatliga mervärdesskattedeklarationer som företaget lämnat till Skatteförvaltningen. Om företaget hör till en koncern, granskas förändringen i omsättningen på koncernnivå.

Föreslagen lydelse

5 d §

Stöd för icke täckta fasta kostnader

Företaget kan med stöd av en stödordning enligt kommissionens beslut *SA.XXX* få stöd för icke täckta fasta kostnader som uppkommit mellan *den 1 december 2021 och den 28 februari 2022*, nämnda dagar medräknade, *till följd av begränsningar som meddelats med stöd av Finlands lag eller med stöd av en finländsk myndighets beslut i anslutning till hanteringen av covid-19-pandemin*. Stödet beräknas som en andel av företagets förlust under stödperioden i enlighet med stödintensiteten. Förlusterna under stödperioden ska definieras enligt bestämmelserna om bokslut i bokföringslagen (1337/1997) och ska fastställas av en utomstående revisor. Om företaget ingår i en koncern är koncernen sökande. Förlusten granskas på koncernnivå. Nedskrivningar av engångskaraktär beaktas inte vid beräkningen av förlusterna. Förlusten under stödperioden kan dock vara högst det sammanlagda beloppet av kostnaderna enligt 4 § 3 och 4 punkten *för den begränsade affärsverksamheten*.

En förutsättning för stödet är att företagets omsättning har minskat med mer än 30 procent mellan *den 1 december 2021 och den 28 februari 2022*, nämnda dagar medräknade, jämfört med *den sammanlagda omsättningen för januari, februari och december 2019*, i enlighet med de månatliga mervärdesskattedeklarationer som företaget lämnat till Skatteförvaltningen. Om företaget hör till en koncern, granskas förändringen i omsättningen på koncernnivå.

Gällande lydelse

Stödintensiteten beräknas enligt följande: [(företagets omsättning mellan den 1 mars och den 31 maj 2019, nämnda dagar medräknade – företagets omsättning mellan den 1 mars och den 31 maj 2021, nämnda dagar medräknade) : företagets omsättning mellan den 1 mars och den 31 maj 2019, nämnda dagar medräknade] – 0,3. Stödintensiteten är högst 70 procent, och stödbeloppet är högst 1 000 000 euro. Från stödet avdras de försäkringsersättningar som hänför sig till stödperioden samt andra statliga stöd som mottagits för samma kostnader. När stöd beviljas ska det beaktas att det maximibelopp för stöd på 10 000 000 euro per koncern som anges i Europeiska kommissionens beslut SA.63205 inte överskrids.

Företaget ska i sin ansökan lämna Statskontoret en utomstående revisors revisionsrapport om den omsättning för stödperioden och jämförelseperioden som avses i 1 och 2 mom., om förlusten under stödperioden och om kostnader enligt 4 § 3 och 4 punkten, om under stödperioden erhållna försäkringsersättningar och om annat statligt stöd som hänför sig till samma kostnader.

På stödet tillämpas inte 4 §, med undantag för dess 3 och 4 punkt, 5 § eller 7 § 2 mom.

Föreslagen lydelse

Stödintensiteten beräknas enligt följande: [(företagets omsättning i januari, februari och december 2019 – företagets omsättning mellan den 1 december 2021 och den 28 februari 2022): företagets omsättning i januari, februari och december 2019] – 0,3. I formeln avses med företagets omsättning omsättningen för den affärsverksamhet som är föremål för begränsningar under stödperioden. Stödintensiteten är högst 70 procent, och stödbeloppet är högst 6 000 000 euro. Från stödet avdras de försäkringsersättningar som hänför sig till stödperioden och andra statliga stöd som beviljats med stöd av denna lag samt stöd som undervisnings- och kulturministeriet beviljat för samma kostnader. När stöd beviljas ska det beaktas att det maximibelopp för stöd på 12 000 000 euro per koncern som anges i Europeiska kommissionens beslut SA.XXX inte överskrids.

Företaget ska i sin ansökan lämna Statskontoret en utomstående revisors revisionsrapport om dels hela omsättningen för stödperioden och jämförelseperioden enligt 1 och 2 mom., dels omsättningen för den begränsade delen av verksamheten, om förlusten under stödperioden, om kostnaderna för den affärsverksamhet som är föremål för begränsningar under stödperioden, om erhållna försäkringsersättningar och om annat statligt stöd som hänför sig till samma kostnader. Företaget ska lämna Statskontoret ett reviderat bokslut samt av en revisor fastställda behövliga uppgifter om omständigheter som påverkar stödbeloppet. Statskontoret justerar det slutliga stödbeloppet utifrån dessa uppgifter och genomför vid behov återkrav.

På stödet tillämpas inte 2 §, med undantag för dess 4 och 5 punkt, 3 §, 4 §, med undantag för dess 3 och 4 punkt, 5 §, 5 a–5 c §, 5 e § eller 7 § med undantag för 2 mom. 2–4 punkten.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.